

بررسی تأثیر عدم تقارن اطلاعاتی بر رابطه بین کیفیت افشا و ارقام تعهدی غیر عادی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

دکتر قدرت الله طالب نیا^۱، عباس اسفندیاری^۲، منوچهر خرمین^۳

۱- دانشیار گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، گروه حسابداری، ایران

۲- دانشجوی دکتری دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بندرعباس، گروه حسابداری، ایران

۳- دانشجوی دکتری حسابداری و عضو باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان دانشگاه آزاد

اسلامی، واحد بندرعباس، گروه حسابداری، ایران

نویسنده مسول: عباس اسفندیاری abbas.esfandiari86@yahoo.com

چکیده- این تحقیق به بررسی رابطه بین کیفیت افشا و عدم تقارن اطلاعاتی با ارقام تعهدی غیرعادی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می پردازد. در راستای این هدف، کلیه شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که صورتهای مالی (ترازنامه، صورت حساب سود و زیان) و اطلاعات مورد نیاز را در سالهای ۱۳۹۱-۱۳۸۷ ارائه داده بودند، مورد بررسی قرار گرفتند. در مجموع ۵۰۵ شرکت از صنایع مختلف انتخاب شدند. به منظور آزمون فرضیه ها از رگرسیون چند متغیره (روش اینتر) استفاده شد و معنی دار بودن آنها با استفاده از آماره F و t صورت گرفت؛ همچنین برای آزمون خودهمبستگی مدل از آزمون دوربین- واتسون استفاده شده است. نتیجه تحقیق نشان می دهد که هیچگونه رابطه معناداری بین کیفیت افشا و عدم تقارن اطلاعاتی با ارقام تعهدی غیرعادی وجود ندارد.

واژه‌های کلیدی: شفاف سازی سود، تداوم فعالیت، کیفیت ارقام تعهدی، محافظه کاری

مقدمه

پدیده جهانی سازی، رقابت و پیشرفت های فزاینده فناوری، شرکتها را به سمت بین المللی شدن سوق داده و محیط های تجاری پیچیده و فرصت های سرمایه گذاری جدید را به وجود می آورد که جهت استفاده از این فرصت ها، سرمایه گذاران نیازمند اطلاعات کافی درباره شرکت ها هستند. شرکت ها علاوه بر رعایت الزامات گزارشگری، با افشای اطلاعات اضافی دیگر، یک نوع مزیت رقابتی برای خود ایجاد می کنند. با افشای زیاد اطلاعات توسط شرکت، عدم تقارن اطلاعات بین مدیریت و سرمایه گذاران تا حدود زیادی کاهش می یابد (وکیلی فرد، ۱۳۸۸). افزایش افشای اختیاری اطلاعات توسط شرکت ها علاوه بر کاهش عدم تقارن اطلاعاتی به حل مشکلات ناشی از نمایندگی منجر می شود و در نتیجه شفافیت و جلب اعتماد سرمایه گذاران را در پی خواهد داشت. لازم است با انجام این چنین تحقیقاتی در حوزه افشای اختیاری اطلاعات در کشور ما به اهمیت واقعی گزارشگری مالی، توسط شرکت ها پی برده شود و شرکتهای ایرانی علاوه بر رعایت الزامات استانداردهای حسابداری، در افشای اختیاری اطلاعات اضافی سودمند، البته در قالب چارچوب های گزارشگری تجاری مورد قبول حرفه، گامی رو به جلو جهت کاهش شکاف اطلاعاتی بین مدیریت و سرمایه گذاران بردارند که این امر به افزایش رونق بازارهای سرمایه منجر می شود و در تخصیص بهینه منابع در اقتصاد کشور کمک شایانی می نمایند. مدل های تحلیلی متعددی روشن ساخته اند که میزان مدیریت سود از طریق ارقام تعهدی غیرعادی فرصت طلبانه به تناسب سطح عدم تقارن اطلاعاتی افزایش می یابد. با توجه به موارد ذکر شده می توان پیش بینی کرد که سطح افشای شرکت و ارقام تعهدی غیرعادی به عنوان معیاری از مدیریت سود رابطه معناداری با هم داشته باشند و همچنین پیش بینی می شود که عدم تقارن اطلاعاتی نیز بر این رابطه تاثیر گذار است. بنابراین مساله در این تحقیق بررسی و شناخت این رابطه

ها بر اساس مبانی نظری یاد شده، در ایران است. در اینجا تعدادی از تحقیقات داخلی و خارجی مرتبط با موضوع تحقیق بیان می‌شود:

پورحیدری و افلاطونی (۱۳۸۵) با تحقیقی تحت عنوان بررسی انگیزه های هموارسازی سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به این نتیجه رسیدند که هموارسازی سود با استفاده از اقلام تعهدی اختیاری، توسط مدیران شرکتهای ایرانی صورت میگیرد و مالیات بر درآمد در فعالیتهای عملیاتی، محرک اصلی برای هموارکردن سود با استفاده از اقلام تعهدی اختیاری است.

قسیم عثمانی و عباسی (۱۳۸۶) رابطه بین هزینه سرمایه با سطح افشای اطلاعات مالی در ۸۷ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را بررسی کردند. نتایج نشان داد بین سطح افشای اطلاعات و هزینه سرمایه ای (هزینه حقوق صاحبان سهام، هزینه بدهی) رابطه معنی داری وجود ندارد.

علی محمدپور و مدرس (۱۳۹۰) در تحقیق تحت عنوان "بررسی عوامل موثر بر سطح افشای اختیاری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران" به بررسی ۴ عامل عمر، اندازه، سودآوری و پیچیدگی شرکت بر سطح افشای شرکت ها پرداختند و با انتخاب نمونه- ای ۵۷ شرکتی طی سال های ۱۳۸۶ الی ۱۳۸۸ به این نتیجه رسید که ۳ متغیر اندازه، سودآوری و پیچیدگی بر سطح افشای اختیاری اطلاعات تاثیر گذار است ولی هیچ گونه رابطه معناداری بین عمر شرکت ها با سطح افشای آنها وجود ندارد.

رسول برادران حسن زاده و عبدالاریم کامران زاده اضمارة (۱۳۸۸) در مقاله ای با عنوان "بررسی مدیریت سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس و اوراق بهادار تهران"، بیان کردند که تفکیک مدیریت از مالکیت در شرکت های سهامی باعث دسترسی انحصاری مدیریت به اطلاعات مالی گردیده است. مدیران جهت دستیابی به سود مورد انتظار می بایست این هدف را از راه افزایش ارقام تعهدی اختیاری دنبال نمایند. نتایج نشان داد بین ارقام تعهدی اختیاری و وجوه نقد حاصل از عملیات رابطه معنادار معکوس وجود دارد. این رابطه معکوس قوی بین ارقام تعهدی اختیاری و وجوه نقد عملیاتی، نشان می دهد مدیران شرکت های مذکور به هنگام کاهش وجوه نقد عملیاتی، ارقام تعهدی اختیاری را با هدف دستیابی به سود مورد انتظار خود افزایش داده اند و در هنگام افزایش وجوه نقد عملیاتی، اقدام به کاهش ارقام تعهدی اختیاری نموده اند و یا به عبارتی دست به مدیریت سود زده اند

سیدعزیزسیدی (۱۳۸۷) در پژوهشی با عنوان "نقش حسابرسان مستقل در کاهش ارقام تعهدی اختیاری"، رابطه بین حسابرسان مستقل و نوع اظهار نظر حسابرس با مدیریت سود را مورد بررسی قراردادده است. مدیریت سود با ارقام تعهدی اختیاری سنجدیده شده است. رابطه با حسابرسان مستقل و نوع اظهار نظر حسابرس، تأثیر نوع مؤسسه حسابرسی، نوع اظهار نظر حسابرس در گزارش حسابرسی و تعداد بندهای شرط در گزارش حسابرسی بر روی ارقام تعهدی اختیاری سنجدیده می-شود. برای برآورد ارقام تعهدی اختیاری از مدل تعدیل شده جونز استفاده شده است. یافته های پژوهش نشان می دهد که فقط نوع مؤسسه حسابرسی با ارقام تعهدی اختیاری ارتباط دارد.

گلوستن و میلگرام (۱۹۸۵) در تحقیقی رابطه بین افشای شرکتی و عدم تقارن اطلاعاتی را در قالب یک مدل ارائه کردند. مدل آنها نشان می‌دهد که عدم تقارن اطلاعاتی به تناسب افزایش سطح افشای شرکتی، کاهش می‌یابد بنابراین نتیجه گرفتند که رابطه منفی معناداری بین سطح عدم تقارن اطلاعاتی و سطح افشای شرکتی وجود دارد.

لانگ و لاندلم (۱۹۹۶) در تحقیقی به بررسی ارتباط بین سیاست‌های افشای اطلاعات و عدم تقارن اطلاعاتی پرداختند. آنها شواهدی را ارائه کرده‌اند که نشان می‌دهد شرکت‌هایی که دارای سیاست افشای آگاهی‌بخش هستند از تحلیل‌گران پیرو بیشتر، سودهای پیش‌بینی شده صحیح‌تر، پراکندگی کمتر در پیش‌بینی‌های تحلیل‌گران و نوسان‌های کمتری در پیش‌بینی‌های اصلاح شده برخوردار می‌باشند. اگر پراکندگی کمتر میان پیش‌بینی‌های تحلیل‌گران معیار معتبری برای تقارن اطلاعاتی باشد، آنگاه نتایج حاکی از آن است که سیاست افشای آگاهی‌بخش از عدم تقارن اطلاعاتی می‌کاهد.

ژانگ (۲۰۰۵) پژوهشی را با عنوان دستکاری اقلام تعهدی و دستکاری فعالیت‌های انجام داد و فرض کرد دستکاری فعالیت‌های واقعی و اقلام تعهدی تنها شیوه‌هایی است، که مدیران برای دستکاری استفاده می‌کنند. آزمون‌های تجربی او فرضیاتی را رد کرد که دستکاری‌های اقلام تعهدی و فعالیت‌هایی واقعی به طور همزمان انجام می‌شود.

لاترادیس (۲۰۱۱) در تحقیقی به بررسی ارتباط بین سطح افشای اطلاعات و اقلام تعهدی غیر عادی در شرکت‌های آمریکایی در بازه زمانی ۲۰۰۲ الی ۲۰۰۹ پرداخت. نتیجه تحقیق آن نشان داد که با افزایش سطح افشای شرکت‌ها باعث کاهش اقلام تعهدی غیرعادی شده است. بنابراین نتیجه گرفت که بین سطح افشای اطلاعات و اقلام تعهدی غیرعادی رابطه منفی معناداری وجود دارد.

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اصلی ۱- بین سطح افشای شرکتها و اقلام تعهدی غیرعادی آنها رابطه معناداری وجود دارد.
فرضیه فرعی ۱- بین سود قبل از کسر بهره و مالیات و اقلام تعهدی غیرعادی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی ۲- بین اهرم شرکت و اقلام تعهدی غیرعادی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه فرعی ۳- بین اندازه شرکت و اقلام تعهدی غیرعادی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه اصلی ۲- بین عدم تقارن اطلاعاتی و اقلام تعهدی غیرعادی آنها رابطه معناداری وجود دارد.

جامعه آماری، روش نمونه‌گیری

جامعه آماری تحقیق حاضر را صورتهای مالی و یادداشت‌های پیوست شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تشکیل می‌دهند. برای تعیین نمونه مورد مطالعه، شرکت‌هایی از جامعه آماری یاد شده، انتخاب می‌شوند که:

- سهام شرکت از سال ۱۳۸۷ لغایت ۱۳۹۱ در بورس اوراق بهادار معامله شده باشد.
 - طی سالها مالی یاد شده تغییر فعالیت یا تغییر سال مالی نداده باشند.
 - جزء بانک‌ها و موسسات مالی سرمایه‌گذاری (شرکت‌های سرمایه‌گذاری، واسطه‌گری مالی، شرکت‌های هلدینگ، بانک‌ها و لیزینگ‌ها) نباشند.
 - سال مالی تمامی شرکت‌ها پایان اسفند ماه باشد.
 - سال پذیرش آنها قبل از سال ۱۳۸۷ باشد.
 - اطلاعات مورد نیاز شرکت در دسترس باشند.
- برای انتخاب حجم نمونه آماری مورد نیاز از رابطه ذیل استفاده شده است.

$$\frac{N \times Z_{\alpha/2}^2 \times p(1 - p_0)}{(N - 1) \times \varepsilon^2 + Z_{\alpha/2}^2 \times p_0(1 - p_0)}$$

n = حجم نمونه، N = حجم جامعه آماری، $Z_{\alpha/2}^2$ = مقدار Z جدول برای سطح اطمینان مورد نظر، ε = میزان دقت احتمالی یا دامنه خطای قابل قبول در گزینش نمونه است، P = میزان موفقیت و $1 - P$ = میزان عدم موفقیت.

برای انتخاب حداکثر نمونه p_0 را $0/05$ (مقدار آن را معمولا این رقم در نظر می‌گیرند تا بیشترین حجم نمونه حاصل شود)، α را $0/05$ و ε را $0/25$ در نظر گرفته و حجم نمونه را اندازه‌گیری می‌نماییم.

شرح کامل روش و ابزار گردآوری داده‌ها

این تحقیق از نظر روش تحقیق تجربی بوده و از نظر هدف، تحقیقی کاربردی و از نظر گردآوری داده‌ها، توصیفی همبستگی تلقی می‌شود که در آن از اطلاعات واقعی در صورت-های مالی شرکت‌ها استفاده می‌شود. در نهایت تحلیل داده‌ها و آزمون‌ها به کمک صفحه گسترده Excel و نرم افزار SPSS انجام پذیرفت. به منظور آزمون فرضیه‌ها از رگرسیون چند متغیره (روش اینتر) استفاده شد و معنی دار بودن آنها با استفاده از آماره t و F صورت گرفت؛ همچنین برای آزمون خودهمبستگی مدل از آزمون دوربین-واتسون استفاده شده است.

بررسی و اندازه‌گیری متغیرها

مدل و متغیرهای پژوهش

در پژوهش حاضر مدل و متغیرهای تحقیق به شرح زیر تعریف می‌شوند

مدل تحقیق

$$DAC_{it} = \beta_0 + \beta_1 DP_{i,t} + \beta_2 SBAS_{i,t} + \beta_3 S_{i,t} + \beta_4 L_{i,t} + \beta_5 EBIT_{i,t} + \beta_6 Q_{i,t} + \beta_7 FCF_{i,t} + \varepsilon$$

که در آن

β_0 : مقدار ثابت

DAC : اقلام تعهدی غیرعادی که برای بررسی، اقلام تعهدی غیرعادی بدون در نظر گرفتن جهت آن یعنی قدر مطلق آن مورد استفاده قرار می‌گیرد که مبتنی بر مدل جونز است که نحوه محاسبه آن در قسمت متغیرهای تحقیق توضیح داده شده است، DP : نمره افشای شرکت های مورد نظر در زمان تحقیق، $SBAS$: عدم تقارن اطلاعاتی، $EBIT$: سود قبل از کسر بهره ومالیات شرکت، L : اهرم مالی، نسبت بدهی کل به دارایی کل، S : اندازه شرکت که در اینجا با استفاده از معیار ارزش بازار شرکت در ابتدای سال نشان داده خواهد شد، Q : کیوی توین که از نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری محاسبه خواهد شد. که یکی از ابزار های اندازه گیری عملکرد شرکتها می باشد و FCF جریان نقدی آزاد.

متغیرهای تحقیق

کیفیت افشا (DP): برای اندازه گیری کیفیت افشا، نمره افشا شرکتها که توسط سازمان بورس اوراق بهادار داده می‌شود، برای اندازه گیری سطح افشا شرکتها مورد استفاده قرار می‌گیرد.

اقلام تعهدی غیرعادی (DAC): در این تحقیق ما از اقلام تعهدی اختیاری برای اندازه‌گیری میزان و حدود مدیریت سود استفاده می‌کنیم. برای محاسبه اقلام تعهدی از مدل توصیفی جونز استفاده می‌کنیم، که به صورت زیر می‌باشد:

$$totalaccruals_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 \Delta Sales_{i,t} + \alpha_2 PPE_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

$totalaccruals$ = سود قبل از اقلام غیر مترقبه و فعالیت‌های متوقف شده بعد از کسر گردش وجوه نقد عملیاتی تقسیم بر کل دارایی‌ها در ابتدای دوره.

$\Delta Sales_{i,t}$ = تغییرات فروش از سال $t-1$ به سال t تقسیم بر کل دارایی‌های در ابتدای دوره.
 PPE = ناخالص اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات در سال t تقسیم بر کل دارایی‌ها در ابتدای دوره.

$$\alpha_0 = \text{عرض از مبدا}$$

$$\varepsilon_{i,t} = \text{خطای مجاز}$$

ابتدا $PPE, \Delta sales, totalAccruals$ واقعی شرکت را در مدل فوق قرار داده و با استفاده از آن α_0 و α_1 و α_2 را به صورت مقطعی برای هر سال شرکت محاسبه می‌کنیم، سپس ضرایب و $PPE, \Delta sales$ واقعی را در فرمول قرار داده تا $totalAccruals$ برآوردی به دست آید. سپس با مقایسه اقلام تعهدی واقعی با اقلام تعهدی برآوردی، اقلام تعهدی غیر عادی به صورت مقطعی هر سال شرکت محاسبه شده‌اند.

جریان نقدی آزاد (FCF): جهت محاسبه جریان نقدی آزاد از معادله زیر استفاده می‌شود:

$$FCF = INC - TAX - INTEXP - ORDIV - CAPEXP$$

که در آن:

FCF: جریان وجوه نقد آزاد

INC: درآمد عملیاتی قبل از کسر استهلاک

TAX: مالیات

INTEXP: مجموع هزینه بهره بدهی های بلند مدت و کوتاه مدت

ORDIV: سود پرداختی به سهامداران عادی

CAPEXP: مجموع مخارج سرمایه ای سال مالی

اندازه شرکت (S): برای اندازه گیری اندازه شرکت از لگاریتم مجموع بدهیها و حقوق صاحبان سهام محاسبه می شود:

[ارزش بدهی ها + (قیمت سهام × تعداد سهام)] = Ln اندازه شرکت

اهرم (L): نسبت بدهی یکی از نسبتهای اهرمی می باشد که نشان دهنده درصد وجوهی است که از طریق بدهیها تامین شده‌اند. اگر بازده حاصل از آن بیشتر از هزینه بدهی باشد، استفاده از اهرم به نفع مالکین است بالا بودن این نسبت خطر تحمل زیان را نشان می دهد و بلعکس:

کل دارایی ها / کل بدهی ها = اهرم

QTobin = نسبت Q توین ساده

MVCS = ارزش بازار سهام عادی شرکت در پایان سال که از حاصل ضرب تعداد سهام منتشره در قیمت بازار سهام در پایان سال محاسبه می شود.

MVPS = ارزش بازار سهام ممتاز شرکت در پایان سال (در ایران نداریم به عبارتی صفر است)

BVLTD = ارزش دفتری بدهی های بلند مدت در پایان سال

BVSTD = ارزش دفتری بدهی کوتاه مدت

BVA = ارزش دفتری کل داراییهای شرکت

معیار ارزیابی عدم تقارن اطلاعاتی شرکتها (SBASit): عدم تقارن اطلاعاتی یک مفهوم کیفی است، برای اینکه قادر باشیم آن را در قالب اعداد و ارقام بیان کنیم، به مدلی نیاز داریم تا

بتوانیم آن را کمی کنیم. برای این کار از دامنه قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام استفاده می‌کنیم. این مدل توسط چیانگ و وکینتاش در سال 1986 برای تعیین دامنه قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام مورد استفاده قرار گرفت. مدل مذکور به شرح زیر می‌باشد.

$$SBAS_{it} = \frac{(AP - BP)}{\frac{(AP + BP)}{2}} \times 100$$

SBAS=دامنه تفاوت قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام ۲۱ روز قبل از اعلام سود که در این تحقیق معیار عدم تقارن اطلاعاتی است.

AP=(ASK PRICE) در دوره مورد بررسی i میانگین قیمت پیشنهادی فروش سهام شرکت
BP=(BID PRICE) در دوره مورد بررسی i میانگین قیمت پیشنهادی خرید شرکت

آمار توصیفی

جدول ۴-۱ توصیف شاخصهای مرکزی و پراکندگی متغیرهای تحقیق را نشان می‌دهد. در جدول ۴-۱ مشاهده می‌شود که متغیر افشا (DP) دارای میانگین ۰/۴۱۶ بوده که بیشترین عدد این متغیر ۰/۷۶ است و کمترین آن ۰/۰۵ است و این به معنای این است که تقریباً به صورت متوسط ۴۲ درصد از موارد افشای اختیاری توسط شرکت‌ها افشا می‌شوند و همچنین نتیجه آمار توصیفی نشان می‌دهد که بیشترین مقدار افشا توسط شرکت‌های نمونه فقط ۷۶ درصد بوده است که نتیجه این تحقیق با تحقیقات انجام شده در زمینه افشای در ایران مانند پارچینی (۱۳۸۸) و علی محمدپور و مدرس (۱۳۹۰) همسو است و همچنین انحراف معیار آن برابر با ۰/۲۰۴ است که با توجه به تحقیقات مشابه داده‌های این تحقیق از پراکندگی بالایی برخوردارند. در ارتباط با متغیر اقلام

تعهدی اختیاری (DAC) دارای میانگین ۰/۱۲۵ است و همچنین عدد ۰/۳۵۲- به عنوان کمترین مشاهده است. متغیر عدم تقارن اطلاعاتی (SBAS) که جهت سنجش آن از شاخص ارائه شده در فصل ۳ استفاده شده دارای میانگین ۱۱/۰۷ و حداقل صفر و حداکثر ۶۲/۹۹ می باشد.

جدول ۴-۱: آمار توصیفی (کلیه اعداد به میلیون ریال است)						
متغیر	تعداد مشاهدات	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار	واریانس
اهرم مالی	505	.01	1.00	.6540	.18741	.035
اندازه شرکت	505	4.27	7.66	5.5611	.55463	.308
نمره افشای شرکت	505	.01	0.76	.4190	.20413	.042
کیوی توین	505	.29	8.76	1.7830	.92232	.851
جریان نقدی آزاد	505	7-1.	1865040	-.6,49	592995	3.516
سود قبل از کسب بهره و مالیات شرکت	505	-839611	8115501	1.29E5	683706	4.675E11
اقدام تعهدی غیرعادی	505	-.359	3.848	.12527	.396883	.158
عدم تقارن اطلاعاتی	505	.000	62.99	11.971 7	7.47255	55.839
Valid N (listwise)	505					

برای اندازه شرکت ها (S) در این تحقیق که از لگاریتم مجموع دارایی ها استفاده شده است دارای میانگین ۵/۵۶ و بیشترین مقدار این متغیر ۷/۶۶ و کمترین آن ۴/۲۷ می باشد که با توجه به تحقیقات انجام در کشور شرکت های نمونه این تحقیق تقریباً دارای اندازه متوسط هستند. هم چنین در جدول ۴-۱ آمار توصیفی سایر متغیرهای تحقیق آورده شده است.

آمار استنباطی

آزمون فرضیه‌ها:

جهت سنجش فرضیات در این تحقیق از مدل رگرسیون زیر استفاده شده است:

$$EBIT_{i,t} + \delta L_{i,t} + \beta_4 S_{i,t} + \beta_3 SBAS_{i,t} + \beta_2 DP_{i,t} + \beta_1 DAC_{it} = \beta_0 + \beta$$

$$FCF_{i,t} + \varepsilon_v Q_{i,t} + \beta_6 \beta$$

فرض استقلال خطاها از یکدیگر

جهت آزمون استقلال خطاها از یکدیگر از آزمون دوربین واتسون استفاده می‌شود. همانطور که در جدول ۴-۳ مشاهده می‌شود مقدار دوربین - واتسون به دست آمده ۱/۸۶۹ می‌باشد که بین ۱/۵ و ۲/۵ است بنابراین فرضیه استقلال خطاها پذیرفته می‌شود.

جدول ۴-۳: خلاصه مدل					
دوربین- واتسون	خطای معیار برآورد	ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی	مدل
1.869	.385984	.054	.067	.259 ^a	1
الف: پیش بینی (ثابت)، سود قبل از کسر بهره و مالیات، عدم تقارن اطلاعاتی، کیوی توپین، اهرم مالی، نمره کیفیت افشا، اندازه شرکت، جریان نقدی آزاد.					
ب: متغیر وابسته: اقلام تعهدی غیرعادی					

همانطور که از جدول ۴-۴ مشاهده می‌شود که ضریب همبستگی به دست آمده ۰/۲۵ می‌باشد که حاکی از همبستگی خوب بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته می‌باشد. مقدار ضریب تعیین استاندارد به دست آمده ۰/۰۶۷ می‌باشد. بنابراین فقط تقریباً ۶٪ تغییر در متغیر وابسته مدل ناشی از تغییرات در متغیرهای مستقل مدل می‌باشد و به عبارت دیگر فقط ۶ درصد از تغییر در سطح اقلام تعهدی غیر عادی شرکت‌ها ناشی از متغیرهای مستقل مدل است.

بررسی وجود رابطه خطی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته

جهت آزمون وجود رابطه هم خطی بین متغیرهای مستقل و وابسته از آزمون پارامتریک F فیشر استفاده می‌شود و از تجزیه و تحلیل ANOVA در این تحقیق استفاده می‌شود. همانطور که در جدول ۴-۴ دیده می‌شود سطح معنی داری آزمون F کمتر از ۵ درصد (صفر) بوده است بنابراین طبق این جدول فرض وجود رابطه خطی بین متغیر مستقل و وابسته و وجود رابطه خطی در مدل تحقیق تایید می‌شود.

تجزیه و تحلیل واریانس جدول ۴-۴:						
مدل		جمع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	معنی داری
1	رگرسیون	5.343	7	.763	5.124	.000 ^a
	باقیمانده	74.045	497	.149		
	کل	79.388	504			
الف: پیش بینی (ثابت)، سود قبل از کسر بهره و مالیات، عدم تقارن اطلاعاتی، کیوی توپین، اهرم مالی، نمره کیفیت افشا، اندازه شرکت، جریان نقدی آزاد.						
ب: متغیر وابسته: ارقام تعهدی غیرعادی						

بررسی معنی داری ضرایب برآورد شده مدل تحقیق:

در جدول ۴-۵ مشاهده می‌شود که ضریب برآورد شده برای متغیر عدم تقارن اطلاعاتی (SBAS) برابر با صفر است که با توجه ستون معنی داری مشاهده می‌شود که ضریب برآورد شده در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی دار نیست زیرا معناداری آن ۰/۸۵۵ است و این عدد بیشتر از ۵٪ سطح

خطای پذیرفته شده در این تحقیق است. بنابراین وجود هیچگونه رابطه‌ای در سطح اطمینان ۹۵٪ بین عدم تقارن اطلاعاتی و اقلام تعهدی غیرعادی شرکت‌ها تایید می‌شود.

جدول ۴-۵: ضرایب متغیرهای مدل							
متغیرها	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد شده	T	معنی داری	آماره‌های هم خطی	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
ثابت	-.388	.214		-1.817	.07		
عدم تقارن اطلاعاتی	.000	.002	-.008	-.183	.855	.987	1.104
نمره افشای شرکت	-.110	.086	-.057	-1.285	.199	.969	1.032
اهرم مالی	.111	.093	.052	1.190	.235	.972	1.029
اندازه شرکت	.055	.035	.077	1.559	.21	.774	292.1
کیوی توین	.107	.019	.248	5.681	.000	.982	1.019
جریان نقدی آزاد	.000	.000	.038	.736	.462	.689	1.452
سود قبل از کسب بهره و مالیات	.000	.000	-.029	-.533	.594	.630	1.586

الف: متغیر وابسته: اقلام تعهدی غیرعادی

همچنین در جدول فوق مشاهده می‌شود که ضریب برآورد شده برای متغیر افشا (DP) برابر با ۰/۱۱۱- است که با توجه ستون معنی داری مشاهده می‌شود که ضریب برآورد شده در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی دار نیست (معنی داری این ضریب برابر با ۰/۱۹۹ است که بیشتر از ۵٪ است) بنابراین رابطه معناداری در سطح اطمینان ۹۵٪ بین افشا و اقلام تعهدی شرکت‌ها تایید نمی‌شود. ضریب برآورد شده برای اهرم شرکت برابر با ۰/۱۱۱ است که با توجه به ستون معناداری مشاهده

می‌شود که این ضریب معنادار نیست همچنین تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که ضریب برآورد شده برای اندازه شرکت که $0/055$ می‌باشد نیز معنادار نیست ولی ضریب برآورد شده برای سود قبل از بهره و مالیات که صفر است معنادار نیست؛ چون معناداری این ضریب بیشتر از 5% است. همچنین در جدول ۴-۵ ضرایب سایر متغیرهای مدل و معنی داری هر یک نشان داده شده است.

فرضیه اصلی ۱: بین سطح افشای شرکت‌ها و ارقام تعهدی غیرعادی آنها رابطه معناداری وجود دارد.

نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که این فرضیه در جامعه این تحقیق تأیید نشده است. زیرا ضریب برآورد شده در مدل تحقیق برای افشای شرکت‌ها که با نماد DP در این تحقیق نشان داده شده است در سطح اطمینان 95% معنادار نیست (سطح خطای آن $0/199$ است که بیشتر از $0/05$ است). این به معنای این است که هیچگونه رابطه معناداری بین افشای شرکت‌ها و ارقام تعهدی غیر عادی ارتباط وجود ندارد و فرضیه اول تحقیق تأیید نمی‌شود.

فرضیه فرعی ۱: بین سود قبل از کسر بهره و مالیات و ارقام تعهدی غیرعادی رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به یافته‌های تحقیق مشاهده می‌شود که ضریب سود قبل از بهره و مالیات (EBIT) در مدل تحقیق که جهت سنجش فرضیه فرعی ۱ تحقیق مورد استفاده قرار می‌گیرد برابر با صفر است که سطح معناداری (sig) آن برابر با $0/594$ است که این مقدار از 5% درصد بیشتر است. بنابراین این ضریب معنادار نیست و فرضیه دوم تحقیق تأیید نشد.

فرضیه فرعی ۲: بین اهرم شرکت و ارقام تعهدی غیرعادی رابطه معناداری وجود دارد.
با توجه به یافته‌های تحقیق مشاهده می‌شود که ضریب اهرم (L) در مدل تحقیق که جهت سنجش فرضیه فرعی ۲ تحقیق مورد استفاده قرار می‌گیرد برابر با $0/111$ است که سطح معناداری

(sig) آن برابر با ۰/۲۳۵ است که این مقدار بیشتر از ۵ درصد است. بنابراین این ضریب معنادار نیست بنابراین این فرضیه تایید نشد.

فرضیه فرعی ۳: بین اندازه شرکت و ارقام تعهدی غیرعادی رابطه معناداری وجود دارد.
با توجه به یافته‌های تحقیق مشاهده می‌شود که ضریب اندازه شرکت (S) در مدل تحقیق که جهت سنجش فرضیه فرعی ۳ تحقیق مورد استفاده قرار می‌گیرد برابر با ۰/۰۵۵ است که سطح معناداری (sig) آن برابر با ۰/۱۲ است که این مقدار از ۵ درصد بیشتر است. بنابراین این ضریب معنادار نیست بنابراین فرضیه فرعی ۳ تایید نشد.

فرضیه اصلی ۲: بین عدم تقارن اطلاعاتی و ارقام تعهدی غیرعادی آنها رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به یافته‌های تحقیق مشاهده می‌شود که ضریب عدم تقارن اطلاعاتی (SBAS) در مدل تحقیق که جهت سنجش فرضیه ۲ تحقیق مورد استفاده قرار می‌گیرد سطح معناداری (sig) آن برابر با ۰/۸۵۵ است که این مقدار از ۵ درصد بیشتر است. بنابراین این ضریب معنادار نیست و به معنای این است که رابطه معناداری بین عدم تقارن اطلاعاتی و افشای شرکت‌ها وجود ندارد. بنابراین فرضیه دوم تحقیق تایید نشد.

پیشنهاد‌های مبتنی بر نتایج تحقیق

با توجه به نتایج حاصل از این تحقیق پیشنهاد می‌گردد سازمان بورس اوراق بهادار به عنوان ناظر بر گزارش‌دهی شرکت‌ها، نمونه‌ای غیر الزامی از گزارش هیئت مدیره به مجمع عمومی که شامل یک سری از اطلاعات مورد نیاز استفاده‌کنندگان باشد را به شرکت‌های که تعداد سهامداران عمده آنها کم است و شرکت تحت کنترل مالکان عمده کمتری می‌باشد ارائه نماید تا این امر در افزایش سطح افشای آن شرکت‌ها کمک نماید.

منابع

- ۱- پورحیدری، امید و افلاطونی، عباس (۱۳۸۵). "بررسی انگیزه‌های هموارسازی سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". بررسیهای حسابداری و حسابرسی، شماره ۴۴.
- ۲- علی محمدپور و مدرس (۱۳۹۰). بررسی عوامل موثر بر افشای داوطلبانه در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد واحد بندرعباس.
- ۳- هامپتون، هرت و بلاک (۱۳۸۸). تصمیم گیری در مسائل مالی. ترجمه حمید رضا و کیلی فرد، انتشارات جنگل.
- ۴- قسیم عثمانی، محمد و عباسی، احمد رضا (۱۳۸۶). "بررسی رابطه بین هزینه سرمایه با سطح افشای اطلاعات مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی.
- ۵- برادران حسن زاده، ر و علی کامران زاده اضماره، ۱۳۸۸، "بررسی مدیریت سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، تحقیقات حسابداری، شماره ۹، ص ص ۱۸۸-۹۹۵
- ۶- سیدی، س، ع، ۱۳۸۷، "نقش حسابرسان مستقل در کاهش اقلام تعهدی اختیاری"، بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۵۴، ص ص ۱۶۳.
- 7-Glosten L, Milgram P. Bid, ask, and transaction prices in a specialist market with heterogeneously informed traders. *Journal of Financial Economics* 1985; 14:71-100.
- 8-Lang M, Lundholm R. Disclosure quality and analyst behavior. *The Accounting Review* 1996; 71:467-492.
- 9-Xiong Y. Earnings management and its measurement: A theoretical and analyst behavior. *The Accounting Review*, 71, 467-493.
- 10-Latridis, G. (2008). Accounting disclosure and firms' financial attributes: Evidence from the UK stock market. *International Review of Financial Analysis*, 17(2), 219-241.